U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Jana Vyklického v právní věci žalobkyně: **D. S.**, zastoupená JUDr. Eliškou Vranou, advokátkou se sídlem Praha 4, Na Hřebenech II, 1718/8, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 28. 4. 2006, č. X, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 3. 2012, č. j. 22 Cad 141/2008 - 141,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 28. 4. 2006, č. X, zamítla žalovaná žádost žalobkyně o vdovský důchod pro nesplnění podmínek § 49 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.“). Pan L. S. zemřel dne 16. 2. 2006, v posledních deseti letech před úmrtím získal podle dokladů v evidenci žalované pouze 2 roky a 70 dnů pojištění. Potřebná doba pojištění pro nárok na vdovský důchod tedy nebyla podle žalované splněna.

Žalobu podanou proti tomuto rozhodnutí Krajský soud v Brně zamítl rozsudkem ze dne 31. 7. 2007, č. j. 22 Cad 112/2006 - 31.

Ke kasační stížnosti žalobkyně Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (rozsudek ze dne 31. 3. 2008, č. j. 3 Ads 13/2008 - 51). Rozsudek Krajského soudu v Brně se podle názoru Nejvyššího správního soudu nevypořádal se všemi žalobními body, pročež byl shledán nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů.

Novým rozsudkem krajský soud rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení. V odůvodnění svého rozhodnutí ocitoval ustanovení článků 59 až 64 Evropského zákoníku sociálního zabezpečení, vyhlášeného pod č. 90/2001 Sb. m. s. Dle těchto ustanovení nastane-li krytá sociální událost, jíž je v daném případě úmrtí zůstavitele, bude

dávka zajištěna alespoň chráněné osobě, tj. žalobkyni jako vdově, jejíž živitel, tj. zůstavitel, splnil 15 příspěvkových let. Ze správního spisu vyplynulo, že zůstavitel získal za celý svůj aktivní život více než 25 let důchodového pojištění, a žalobkyně proto podle krajského soudu splnila podmínky pro přiznání dávky pozůstalých podle zákoníku. Krajský soud tedy napadené rozhodnutí žalované zrušil pro nezákonnost a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

Rovněž tento rozsudek krajského soudu Nejvyšší správní soud zrušil, tentokrát ke kasační stížnosti žalované (rozsudek ze dne 15. 10. 2009, č. j. 3 Ads 49/2009 - 95).

Úvodem předeslal, že názor, jímž byl krajský soud rozsudkem Nejvyššího správního soudu zavázán, neukládal žalobě vyhovět, nýbrž řádně se vypořádat s argumentací, na níž byla tato žaloba postavena. Pokud tedy krajský soud bez dalšího, v zásadě pouze na základě citací zákoníku, rozhodnutí žalované zrušil s tím, že důchod podle zákoníku náleží, nepostupoval v souladu se závěry zrušovacího rozsudku zdejšího soudu.

K povaze zákoníku se Nejvyšší správní soud již dříve ve své judikatuře vyjádřil, a to v tom smyslu, že Evropský zákoník sociálního zabezpečení stanoví úroveň dávek nikoli pro jednotlivé případy, nýbrž pro určité typické „průměrné příjemce“, a proto není přímo použitelnou právní normou, kterou by soud mohl přímo aplikovat. Zákoník tedy sám o sobě *„nepředstavuje smlouvu, ze které by mohla pojištěncům vznikat přímo práva“*. Tato musejí být zakotvena ve vnitrostátních normách. Vnitrostátní zákonodárství má pak zajistit, aby *„cílů stanovených v zákoníku bylo v průměru dosaženo“* (podle rozsudku ze dne 24. 10. 2007, č. j. 6 Ads 22/2006 - 73, www.nssoud.cz). Závěr krajského soudu, jakož i přesvědčení žalobkyně, podle nichž vznikl žalobkyni nárok na vdovský důchod podle ustanovení zákoníku, tedy nejsou správné.

Podle názoru Nejvyššího správního soudu pak žalobkyně směšuje ve své argumentaci různé právní otázky. Je totiž nutno od sebe odlišovat otázku aplikační přednosti mezinárodní smlouvy před vnitrostátním předpisem na straně jedné a přímou aplikovatelnost takové smlouvy na straně druhé. Aplikační přednost vyplývá, jak správně dovozuje žalobkyně, z čl. 10 Ústavy a týká se případů, kdy hrozí či nastane kolize normy vnitrostátní s normou (smlouvou) mezinárodní. Od této situace je však třeba odlišovat otázku přímé aplikovatelnosti, která se odvíjí výlučně od povahy mezinárodního předpisu či smlouvy. Zde se již neřeší, zda má či nemá mezinárodní norma přednost před zákonem, nýbrž zda lze či nelze její obsah aplikovat přímo, jinými slovy zda jsou její ustanovení natolik konkrétní, jasná a určitelná, že z nich lze dovodit obsah jednotlivého práva či povinnosti a tyto adresátu normy na národní úrovni přiznat, resp. je na něm vynutit. Takovou povahu Evropský zákoník sociálního zabezpečení, jak bylo uvedeno výše, nemá, a argumentace žalobkyně je proto v tomto ohledu mylná.

Podle Nejvyššího správního soudu bylo rovněž třeba odmítnout tezi, která byla *implicite* obsažena v napadeném rozsudku, totiž že ustanovení zákona č. 155/1995 Sb. jsou se zákoníkem v rozporu. Není tomu tak. Podle čl. 63 odst. 1 písm. a) zákoníku bude dávka pozůstalých – nastane-li krytá sociální událost – zajištěna alespoň chráněné osobě, jejíž živitel splnil podle stanovených pravidel kvalifikační dobu, kterou může být buď 15 příspěvkových let nebo 15 let zaměstnání nebo 10 let pobytu. Zákoník tedy obecně stanoví tzv. kvalifikační dobu, současně však předvídá, že vnitrostátní právní úpravou budou pro její konkrétní vymezení stanovena další bližší pravidla.

Podle § 49 zákona č. 155/1995 Sb. má vdova nárok na vdovský důchod po manželovi, který a) byl poživatelem starobního, plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu, nebo b) splnil ke dni smrti podmínku potřebné doby pojištění pro nárok na plný invalidní důchod nebo podmínky nároku na starobní důchod anebo zemřel následkem pracovního úrazu. Podle § 40 odst. 1, 2 zákona č. 155/1995 Sb. činí doba pojištění potřebná pro nárok na plný invalidní důchod u pojištěnce ve věku nad 28 let 5 roků, přitom se zjišťuje z posledních 10 roků počítaných zpět před vznikem invalidity. U pozůstalostních důchodů se potřebná doba zjišťuje z posledních deseti roků před úmrtím.

Z uvedeného podle Nejvyššího správního soudu vyplývá, že zákon o důchodovém pojištění plně koresponduje s požadavky zákoníku, stanovuje-li základní kvalifikační dobu pro nárok na plný invalidní důchod, potažmo důchod vdovský pouze na 5 let, avšak tuto dobu dále konkretizuje požadavkem na to, aby byla získána v posledních deseti letech před úmrtím zůstavitele. Ani implicitní závěr krajského soudu o rozporu zákona o důchodovém pojištění s Evropským zákoníkem sociálního zabezpečení tedy není opodstatněný.

Novým, nyní přezkoumávaným rozsudkem Krajský soud v Brně – vázán názorem vysloveným ve zrušovacím rozsudku Nejvyššího správního soudu – žalobu zamítl.

I tento rozsudek napadla žalobkyně (stěžovatelka) kasační stížností, v níž obsáhle dovozuje správnost svého právního názoru a vyjadřuje nesouhlas se závěry jak zrušovacího rozsudku zdejšího soudu vyslovené pod č. j. 3 Ads 49/2009 - 95, tak na něj navazujícího a z něj vycházejícího rozsudku Krajského soudu v Brně. Přitom otevřeně dodává, že jediným důvodem, pro který napadá poslední ve věci vydaný rozsudek krajského soudu, je splnění podmínky vyčerpání všech opravných prostředků před podáním ústavní stížnosti.

Podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. je kasační stížnost nepřípustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

Podle § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. soud usnesením odmítne kasační stížnost, je-li kasační stížnost podle tohoto zákona nepřípustná.

Stěžovatelka v kasační stížnosti netvrdí, že by krajský soud nerespektoval závazný právní názor vyslovený ve zrušovacím rozsudku Nejvyššího správního soudu, nýbrž polemizuje s názorem zde vysloveným. Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost v souladu s výše citovanými ustanoveními soudního řádu správního odmítl jako nepřípustnou.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Podle tohoto ustanovení žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 7. listopadu 2012

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu